

4,

MATHEMATISCH CENTRUM.

Verslag over het jaar 1946.

A. De stichtingsacte van het M.C. werd op 11 Februari 1946 ten overstaan van notaris Abma gepasseerd. Deze acte (statuten) was voorbereid door de "Commissie tot Coördinatie van het Hooger Onderwijs in de Wiskunde in Nederland", welke Commissie het initiatief had genomen tot de oprichting van het M.C. De leden dezer Commissie waren de heeren:

- Prof. Dr. J.C.v.d.Corput,
- Prof. Dr. D.v.Dantzig,
- Prof. Dr. J.F.Koksma,
- Prof. Dr. H.A.Kramers,
- Prof. Dr. M.G.Minnaert en
- Prof. Dr. J.A.Schouten.

Zij vormde tezamen met den heer Prof. Dr. J.Clay en Prof. Dr. G.J.Sizoo krachtens de stichtingsacte het Voorloopig Bestuur van het M.C.

Dit Voorloopig Bestuur zette de voorbereidende werkzaamheden van de bovengenoemde Commissie voort en tal van besprekingen, zoowel onderling als met de autoriteiten en industrieën werden gehouden.

Officieele vergaderingen hield het Voorloopig Bestuur op 23 Febr. '46, 27 April '46, 29 Juni '46 en 28 Sept. '46.

Op 8 Oct. '46 werd het Curatorium geïnstalleerd bestaande uit de heeren: Prof. Dr. J.Clay en Prof. Dr. J.A.Schouten, die staande de vergadering werden benoemd resp. tot Voorzitter en Secr.-penningmeester, Dr. G.Bolkestein als vertegenwoordiger van de Regeering (Oudminister van O.K. en W.),

Mr. A. de Roos, wethouder van Amsterdam namens de gemeente Amsterdam,

- Prof. Dr. C.B.Biezeno,
- Prof. Dr. W.J.D.v.Dijk,
- Prof. Dr. B.v.d.Pol,
- Prof. Dr. G.J.Sizoo,
- Prof. Dr. J.Th. Thyse en later werd het Curatorium nog aangevuld met Prof. Dr. G.M.Verrijn Stuart.

In deze vergadering trad het Voorloopig Bestuur af.

Het Curatorium benoemde tot leden van den Raad van Beheer:

- Prof. Dr. J.C.v.d.Corput (Directeur),
- Prof. Dr. D. v.Dantzig,
- Prof. Dr. J.F.Koksma (Secretaris) en
- Prof. Dr. B.L.v.d.Waerden.

Ingesteld werd verder de Raad van Bijstand. Voor het lidmaatschap hiervan werden aangezocht de hoogleeraren en lectoren in de Wiskunde aan de Universiteiten en Hoogeschoolen in Nederland, benevens vertegenwoordigers van aangrenzende gebieden als Physica, Astronomie enz. (Een bijlage bij dit verslag vermeldt de namen van de leden van den Raad v. Bijstand in de huidige samenstelling.)

Tot vaste medewerkers van het M.C. werden benoemd de heeren Dr. J. de Groot en Dr. J. Popken. (Opgemerkt worde, dat beiden begin 1947 het M.C. weer hebben verlaten, Dr. Popken wegens zijn benoeming tot Hoogleraar te Utrecht en Dr. de Groot wegens zijn benoeming tot lector aan de Gemeentelijke Universiteit te Amsterdam).

Tot chef van het op te richten "Computing Department" werd benoemd Dr. Ir. A.v.Wijngaarden, wetenschappelijk medewerker aan het N.L.L. Deze onderneemt ter voorbereiding van zijn taak een studiereis naar Engeland en Amerika teneinde zich op de hoogte te stellen van de modernste rekenmachines.

B. Met de verschillende instanties ten stadhuize hadden door middel van den wethouder van Onderwijszaken, Mr. de Roos, besprekingen plaats over de huisvesting van het M.C. Diverse gebouwen werden bezichtigd. Het aanbod van de Gemeente om het M.C. te vestigen in het voormalige Bestedelingenhuis, Prinsengracht, naast het Gerechtshof, werd door den Raad van Beheer gaarne aanvaard.

Len voorloopige indeeling werd vastgesteld.

(Opgemerkt zij, dat intusschen de besprekingen in verband met gebreken behoeften van de afdeling Sociale Zaken der Gemeente Amsterdam, ertoe geleid hebben, dat voornoemd gebouw voorloopig aan deze Afdeling is toegewezen, terwijl het M.C. begin 1947 een voorloopig onderdak heeft gevonden in enkele lokalen door Sociale Zaken afgestaan in het pand Nieuwe Kerkstraat 124).

C. De Raad van Beheer heeft in 1946 een groot aantal besprekingen gevoerd, zoowel intern als met buitenstaanders. Officieel genotuleerde vergaderingen werden gehouden op 11 Oct. '46, 12 Oct. '46, 19 Oct. '46, 25 Oct. '46, 29 Oct. '46, 16 Nov. '46, 20 Nov. '46, 27 Nov. '46, 28 Nov. '46, 3 Dec. '46, 24 Dec. '46 en 31 Dec. '46.

Deels droegen deze vergaderingen een organisatorisch karakter, deels een wetenschappelijk: besprekingen werden gevoerd met researchwerkers van de Rijkswaterstaat, het Nat. Luchtvaart Laboratorium, de B.P.M., Philips, T.N.O. e.d. teneinde een indruk te krijgen van de behoeften door deze heeren en hun staf gevoeld op het gebied der mathesis.

Bij deze besprekingen kwam eendeels uit, dat er behoefte is aan jonge wiskundigen met een speciaal op de praktijk gerichte scholing en anderzijds, dat de universitaire opleiding in haar tegenwoordige vorm in die behoefte niet geheel bevredigend voorziet.

De besprekingen hebben geleid tot het organiseren van een cursus van 6 voordrachten (in 1947) te houden door vertegenwoordigers van het wiskundig research en hoofdzakelijk bedoeld voor andere studenten in de Wis- en Natuurkunde teneinde hen in contact te brengen met de problemen waarom het hier gaat. Het is de bedoeling, dat deze voordrachten zullen leiden tot colloquia, waarin zoo diep als mogelijk op de bedoelde problemen zal worden ingegaan.

D. Op 29 en 31 Oct. '46 werd onder auspiciën van het M.C. een druk bezochte en uitstekend geslaagde vacantiëcursus gehouden voor de wiskunde-leeraren in Nederland. Op 29 October stond de wiskunde, op 31 October de didactiek van de wiskunde op de voorgrond. De sprekers waren:

Prof. Dr. O. Bottema, "De prismoïde",
Dr. A. Heyting, "Punten in het oneindige",
Mr. J. v. IJzeren, "Abstracte Meetkunde en haar beteekenis voor de Schoolmeetkunde",
Dr. H. D. Kloosterman, "Ontbinding in factoren",
Dr. G. Wielenga, "Is wiskunde-onderwijs voor alpha's noodzakelijk?",
Dr. J. de Groot, "Het scheppend vermogen van den wiskundige" en
Dr. N. L. H. Bunt, "Moeilijkheden van leerlingen bij het beginnend onderwijs in de Meetkunde".

Aan het einde van de vacantiëcursus werden diverse zaken besproken die het wiskunde-onderwijs in Nederland betroffen. Een Commissie werd ingesteld, die het M.C. over de verder te organiseren vacantiëcursussen van advies zou dienen. Hierin namen zitting een vertegenwoordiger van de Inspecteurs van het V.R. en M.O. benevens vertegenwoordigers van de leerarenverenigingen Wimecos en Liwenagel.

Mede in verband met op deze vacantiëcursus naar voren gekomen wenschen, werd ingesteld een colloquium over moderne Algebra, een dispuut over de didactiek van de wiskunde, beiden hoofdzakelijk bedoeld voor de leeraren uit Amsterdam en omgeving, terwijl tevens vanwege het M.C. een cursus over Getallenleer werd toegezegd te geven door de heeren v.d. Corput en Koksma. (Colloquium, dispuut en cursus zijn in 1947 gestart en verheugen zich in blijvende belangstelling).

E. Op het gebied der zuivere en toegepaste wiskunde werden een groot aantal voordrachten voorbereid.

Uitgenoodigd werden o.a.:

Prof. Dr. S.C. v.Veen te Delft,
Prof. Dr. J.A.Schouten te Gpe,
Prof. Dr. D.R.Hartree te Cambridge,
Dr. K.Mahler te Manchester,
Prof. Dr. A.Davenport te Londen, en
Prof. Dr. L.J.Mordell te Cambridge.

Aangezien de Raad van Beheer het besluit nam van iedere voordracht aan het auditorium een uitvoerige syllabus te verstrekken, eischten de cursussen veel voorbereiding. Daar de eerste dezer voordrachten werd gehouden in 1947, vallen zij buiten het kader van dit verslag. Het zelfde geldt voor een cursus hogere wiskunde, die onze medewerker Dr. de Groot houdt voor wetenschappelijk werkende medici en biologen.

Met het Wiskundig Genootschap, de Vereeniging voor Statistiek, R.N.O. en meer dergelijke genootschappen of instanties werden besprekingen gevoerd, die op verschillend terrein reeds tot samenwerking voerden.

Door een rondschriften werden alle wiskundigen in Nederland op de hoogte gesteld van de plannen van het M.C., zoowel als met den tijd en plaats der te houden voordrachten.

De voordrachten zijn voor belangstellenden kosteloos toegankelijk. Een zeer groot aantal gegadigden geeft zich op. In het jaarverslag 1947 zullen hierover de cijfers worden verstrekt.

In het betreffende rondschriften is tevens een beroep gedaan op ieder, die wiskundige werken in zijn bezit heeft, zonder dat hij deze geregeld behoeft te gebruiken, om dergelijke boeken voor het M.C. af te staan. Geregeld komen er geschenken binnen, waaronder soms bijzonder waardevolle.

F. Afgezien van de in de vorige alinea bedoelde schenkingen, werd de bescheiden bibliotheek van het M.C. verrijkt door den aankoop van een deel der nagelaten bibliotheek van wijlen Prof. Blumenthal, welke te Delft was ondergebracht. Daar de T.H. te Delft grooten prijs bleek te stellen op een ander deel dezer bibliotheek, werd met de afdeeling der Algemeene Wetenschappen aldaar een transactie tot stand gebracht, waarbij de bedoelde werken aan Delft werden toegewezen, terwijl het M.C. een groot aantal zeer waardevolle boekwerken verwierf, welke de genoemde Afdeeling dubbel bezat.

G. Teneinde op den duur in het bezit te komen van een zoo volledig mogelijke tijdschriftenbibliotheek, werden besprekingen gevoerd met de Koninklijke Akademie voor Wetenschappen. Het tijdschrift *Indagationes Mathematicae*, bevattende alle artikelen op het gebied der wiskunde, welke zijn verschenen in de *Proceedings der Akademie* en door de Akademie uitgegeven in samenwerking met het W.G., dreigde door de stijging der kosten te zullen worden opgeheven. Op voorstel van het M.C. wordt thans de uitgave bestendigd en wel met dien verstande, dat de leden van het Genootschap het tegen den vastgestelden matigen prijs kunnen blijven betrekken waarmede een groot Nederlandsch wiskundig belang is gemoeid, terwijl het M.C. een aantal exemplaren betreft, welke het zal gebruiken om rullingen aan te gaan met buitenlandsche tijdschriften (Deze besprekingen zijn in 1947 tot een goed einde gebracht).

Bij de diverse besprekingen met industrieën en wetenschappelijke instanties, werden aan het M.C. eenige malen problemen voorgelegd, resp. wiskundige opdrachten gegeven. Verschillende der betreffende onderzoekingen zijn nog in bewerking, terwijl andere konden worden afgesloten. Het betref hier problemen op statistisch gebied, zoowel als problemen op het terrein der zuivere analyse.

H. Ten aanzien van de geldmiddelen worde opgemerkt, dat in 1946 de uitgaven zeer bescheiden bleven. Met goedvinden van het Rijk en Gemeente werd besloten, de rest der subsidies 1946 te reserveren voor de inrichting van het gebouw en de rekenafdeeling van het M.C., die, zooals wel te voorzien, in 1947/'48 tot hooge uitgaven zal leiden.